

ΟΠΟΙΟΣ ΖΗΣΕΙ ΣΕ ΠΟΛΙΤΕΙΑ...

Ἐφτασε πάλι ἡ μέρα ποῦ ἔπρεπε ν' ἀπαντήσῃ ὁ Κώστας στὸ σπητικό του.

— Τὶ τυραννία; Τὶ νὰ γράψω; Σκέφτονταν. Ἀρλοῦ-
μπες; Ψευτιές σὰν πάντα; Ὁχι. Θὰ τοὺς πῶ καθαρὰ καὶ
ξάστερα: θᾶρθω κοντὰ σας γιὰτὶ δὲν μπάρῳ νὰ ζήσω πιά
δωπέρα.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀπόφασή του.

Τὸ βράδυ πιάνοντας τὴν πένα στὸ χέρι του δὲν
ἔβρισκε κουράγιο.

— Τὸ ξερό μου τὸ κεφάλι τὰ φταίει. Δίκηο ἔχει ὁ
Θανάσης. Μοῦ τόπε κι' ὁ γέρος. Κι' ὄχι μιά, μὰ χίλιες
φορές. Βρὲ παιδί μου, μείνε δῶ στὴν ἡσυχία σου. Στὸ σπη-
τικό σου. Τὶ θεὸς νὰ ξενητευτεῖς; Ἐκεῖ στίς πόλεις ποὺ θεὸς
νὰ πᾶς, θὰ δυστυχήσεις, θὰ πεινάσεις. Σκέψου το.

— Ποῦ τόξερε; Τόξερε ὅμως χωρὶς ν' ἄχει βγεῖ ἀπ'
τὸ χωριὸ βῆμα. Κι' ἐκεῖνο ποὺ βλέπω εἶναι πῶς τὰ λόγια
του βγαίνουνε ἓνα ἓνα.

Αὐτὸ τὸν σκότιωνε τὸν Κώστα. Τοῦ φαίνονταν πῶς
ἂν γυρνοῦσε θὰ κουρέλιαζε τὸ ἐγὼ του. Νὰ ὁμολογήσῃ
πῶς αὐτὸς εἶχε τ' ἄδικο.

— Κι' ὕστερα ἀπὸ τόσους καυγάδες. Λυποθυμιές τῆς
μάνας. Πῶς θὰ φύγω. Πῶς θὰ σκάσω. Πῶς δὲ θὰ μείνω
πάντα χωριάτης. Νὰ πάω τώρα νὰ πέσω στὰ πόδια τοῦ
γέρου. Καὶ τὶ νὰ τοῦ πῶ; Νᾶμαι πάλι.

Γέμισε ἡ κόλα μὲ χίλιες δυὸ ψευτιές.

«Εἶμαι εὐχαριστημένος. Τὴν μέρα ποὺ θᾶρθω κοντὰ
σας θάναι γιὰτὶ σᾶς πεθύμησα τόσον καιρὸ ποῦστε μακριὰ
μου». Καὶ τέλειωνε πῶς εἶναι βιαστικός γιὰ νὰ πάει στὴν
δουλειά του.

Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ῥθε ἀπ' τὸ χωριὸ δὲν ἔμεινε σὲ
καμιὰ δουλειὰ πιότερο ἀπὸ δυὸ μῆνες. Πότε τοῦ φαίνονταν
πῶς ἡ δουλειὰ εἶτανε ἄσκημη. Πότε πῶς δὲν μπορεῖ νὰ
τὸν ἀναδείξει. Πότε κέρδιζε λίγα. Κι' ἔτσι τσακώνονταν μὲ
τάφεντικά του ἢ ἔφευγε χωρὶς νὰ τοὺς πεῖ κουβέντα.

Στίς ἀρχές δὲν σιναχωριότανε. Εἶχε χρήματα ποὺ
πῆρε φεύγοντας ἀπ' τὸ γέρο, κι' ἦταν ἐνθουσιασμένος ποῦ-
βλεπε πράματα ποὺ ποιῆς ὁ νοῦς του δὲν τάβριζε στὸ χωριὸ.

Πέρασαν δυὸ χρόνια. Ἰδέα νὰ ξαναγυρίσει δὲν ἔβαζε.
Μὰ τώρα τελευταῖα, λὲς κι' ὅλα αὐτὰ ποῦ βλεπε μπροστὰ
του τοῦ φαίνονταν σὰν ψεύτικα. Σὰ νὰ μὴν ἔχουνε δικιὰ

τους ζωή, σὰ μηχανοποιημένα. Τὰ εἶδε ὅλα πιά, τὰ γνώρισε ὅλα τὰ καλὰ τῆς πολιτείας. Τὰ μπούχησε. Τώρα ἔβλεπε καὶ τὶς κακίες της. Στὸ μεγάλο ἐργοστάσιο πὺν δούλευε τελευταῖα πρόσεξε κι' εἶδε τὶς κουρασμένες μορφές τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν πὺν δούλευαν κεῖ μέσα ἄκεφα. Κιτρινιασμένοι, μὲς στὴν ὑγρὴ ἀτμόσφαιρα πὺν μύριζε μοίχλα. Τοῦ φάνηκε τὸ ἐργοστάσιο σὰ τάφος.

Κλεισμένοι ὅλοι σκέφτονταν. Γιατί; Ὁ νοῦς του σκάλιζε νὰ βρεῖ πῶς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ καὶ περνᾶ τὴ ζωὴ του σὰ φυλακισμένος, μηχανὴ κι' αὐτὸς μὲς στὶς μηχανές, καὶ δὲν σκάζει κι' δὲν πνίγεται.

Συνηθίσανε σκεφτότανε πάλι.

Τὸν καθένα πὺν ρώτησε ἂν εἶναι εὐχαριστημένος στὴ δουλειὰ τ' ἀπάντησε—Τὶ δουλειὰ; Αὐτὴ εἶναι κόλαση.

Κάθε τόσο κι' ἕνας ἄρρωστος, ἀπὰ παιδιά, ἀπὶς γυναῖκες, ἀπτοὺς ἄντρες· φυματικοὶ οἱ περισσότεροί, ἔτσι τέλειωναν. Οἱ μέρες περνοῦσαν, ὁ Κώστας ὅλο καὶ περισσότερο θυμόταν τὸ χωριό.

Μήτε ὄρεξη σοῦ μένει ἐδῶ γιὰ νὰ ζήσεις, νὰ χαρεῖς βγαίνοντας ἀπὴ δουλειὰ. Σὲ χτυπάει ὁ ἀέρας ὁ καθαρὸς καὶ ζαλιζέσαι. Ποῦναι οἱ ἐργάτες πὺν τραβοῦν γιὰ τὰ χωράφια μὲ τραγουδία εἶτε σὲ δικά τους νὰ δουλέψουνε εἶτε σὲ ξένα.

Καὶ τὶ μικρὲς οἱ ἀνάγκες τοῦ γεωργοῦ, τὶ ἀπλὴ ἡ ζωὴ του.

Ὅσο πῆγαινε καὶ πιὸ βαρειά, φαίνονταν σὶν Κώστα ἡ ζωὴ τῆς πόλης. Ὅ,τι κέρδιζε ἰὸ ξόδευε χωρὶς νὰ γὸ καταλαβαίνει: Νὰ ζήσει ἀπὸ μεροκάματο τοῦ ἐργοστάσιου δὲν μπόραγε.

Σὰν ἔλαβε γράμμα ἀπτοὺς δικούς του χωρὶς λεφτά, ἔφυγε ἀπὸ δωμάτιο πὺν ἔμενε καὶ πῆγε σ' ἕνα παρακατινὸ. Νὰ ζηήσει βοήθεια ἀπὸ γέρο; Δὲν τῶανε ποτέ.

Χώθηκε σὲ μιὰ φτωχογειτονιά. Πόσοι δυστυχημένοι. Πόση μιζέρια. Στὸν τόπο του λέγανε φτωχοὺς ὅσους δὲν εἶχανε χωράφι. Μὰ δὲν πείνασε κανένας τους, ὅσο ξέρει αὐτὸς τοῦλάχιστον. Ἐδῶ εἶδε οἰκογένειες νὰ στεροῦνται καὶ τὸ ψωμί. Προχτές ἄδειασε τὴν τσέπη του στὴν διπλανὴ γειτόνισα σὰν ἔμαθε πῶς εἶχανε νὰ φᾶνε δυὸ μέρες αὐτὴ καὶ τὰ δυὸ της παιδιά.

Δὲν τὸ χωροῦσε ὁ νοῦς του, δὲν μπορεῖ νὰ ξέρει ἀπὸ πείνα ὅποιος δὲν πείνασε. Σὰ νὰ δικαιολογοῦσε τοὺς εὐποροὺς· τί ξέρουν αὐτοί;

Τὸ βράδυ τάπε στὸ φίλο του τὸ Θανάση.

— Τὴ φοβήθηκα τὴν πείνα καημένη, τὴ φοβήθηκα. Καὶ τοῦ μιλοῦσε γιὰ τὸ χωριό του.

Ὁ Θανάσης μεγαλωμένος στήν πόλη, γνώριμος μέ τή ζωή τοῦ φτωχόκοσμου τῶν ἀπόκεντρων τῆς μεγάλης πολιτείας τὸν τράβηξε σέ κάποιο γλέντι· γιά νά ξεχάσουμε τὰ βάσανα τοῦπε, μαγγανοπήγαδο ἢ ζωή, τί τὰ θές...

Μά ὁ Κώστας πού λησμονιότανε κάμποσο μέσ τις μικρόψυχες χαρές τοῦ ἐργατικοῦ, σάν ἔμενε μόνος συλλογιζόταν ὄλο καί πιό πολὺ τὸ χωριό του.

— Ὅλα ἐδῶ πέρα εἶναι ψευτιά, ὅλα πουλιοῦνται. Ἀκόμα κι' ἡ ἀγάπη.

Μέρα μέ τή μέρα ἀηδίαζε. Νά φύγει, νά πάει πίσω. Ἀποθυμοῦσε τή μυρωδιὰ τῆς σπαρμένης γῆς, τοῦ χορταριοῦ. Κι' ἀποθυμοῦσε τή γωνιά τοῦ σπητιοῦ τους.

— Τὰ χωράφια μας ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ χέρια, κι' ἐγὼ δουλεύω γιά νά πλουτίζουν ξένοι, ἔλεγε στὸν ἑαυτό του σά τὴν πιό βásiμη πρόφαση. Πρέπει νά τ' ἀποφασίσω νά γυρίσω.

Μά δὲν τ' ἀποφάσιζε. Δὲν ἤθελε νά ξεπέσει πίσω στὸν πατέρα του μετανιωμένος. Τ'ἔβρισκε ταπεινωτικό. Κάλλιο τὰ βάσανα.

Ἐνα γράμμα τῆς μάνας του στάθηκε ἡ ἀφορμή. Ἦταν ἄρρωστη. Μῆτε ἔλα, μῆτε τίποτα. Κοιμήθηκε ταραγμένος. Τὸ πρωὶ σηκώθηκε μέ τὴ μεγάλη ἀπόφαση. Ἀντί νά πάει στὴ δουλειά, πῆγε καὶ πληροφορήθηκε γιά τὰ βαπόρια.

Μιά λαχτάρα γιά τὸ χωριό τὸν κυρίεψε ὀλάκερο.

— Δὲν εἶμαι γιά τις πολιτεῖες. Μὲ τραβᾷ ἡ γωνιά μου.

Σάν μπῆκε στὸ βαπόρι μέ τὰ λίγα ρουχικά του ἔκανε τὸ σχέδιο. Στὴν ἀρχὴ δὲν θὰ τοὺς τῶλεγε πὼς γύρισε γιά πάντα, μὰ ὅσο νά τοὺς δεῖ καὶ νά φύγει πάλι. Ἄν τὸν κρατούσανε θάμενε γιά νά μὴ τοὺς στεναχωρέσει. Νά μὴν κακοκαρδήσει κι' ἡ μάνα του πού κοίτονταν.

Τὸ σπητικό τοῦ γέρου Βαρνιά ἀνάστατο. Εἶχε φτάσει ὁ γυιὸς πού δὲν ἐλπίζανε νά τοὺς ἔρθει. Ἡ μάνα του μονολογοῦσε στὸ κρεβάτι — θὰ πεθάνω χωρὶς νά τὸν δῶ.

Ὁ Κώστας βρέθηκε σὰ σατισμένος μέσ' στὴ ζέστα τῆς οἰκογένειας. Κάθε καλὸς λόγος τοῦ πατέρα τοῦφερνε δάκρυα στὰ μάτια. Ἡ καλύτερη τῆς μάνας του πού ξαναζωντάνευσε μέ τὸν ἐρχομό του τὸν συγκινοῦσε. Πήγαινε νά μιλήσει κ' ἔτρεμε τὸ χεῖλι του.

Μόλις ἀνάφερνε πὼς θάμενε λίγον καιρὸ καὶ πὼς λογάριάζε πάλι νά γυρίσει πίσω, σῶπαιναν ἀπότομα, δὲν τοῦ ἀντιμιλοῦσαν. Ὁ Βαρνιά; ἔλεγε στὴ γυναῖκα του σάν βρίσκονταν οἱ δύο τους «ὅποιος ζήσει σὲ πολιτεία, δὲ μπορεῖ νά κάνει στὸ χωριό».

Ὁ Κώστας χωρὶς νά πεῖ τὴν πραγματικὴ του ἀπό-

φραση, ἀνασκουμπώθηκε νὰ βοηθήσει τὸ γέρο νὰ μαζέψουν τὶς ἑλῆες. Ἀνάλαβε αὐτὸς νὰ παρασταθεῖ στὴ δουλειά. Ἐννοιωθε μιὰν ὄρεξη μεγάλη νὰ περπατήσῃ πολὺ, νὰ κοπιᾷσει.

Παληκάρι ὡς ἐκεῖ πάνω, κι' ὄμορφος τὸν καμάρωναν ὄλοι.

— Καλὴ χρονιά φέτος ἔλεγε ὁ Βαρνιάς, μπόλικο λάδι. Καὶ τὸ ποδαρικό σου καλὸ Κώστα.

Ὁ νέος γελοῦσε — Ὅλο καὶ καλύτερα, πατέρα. Καὶ δὸς του δουλειά.

— Θὰ τὸ μοσκοπουλήσομε, μονολογοῦσε ἡ γρηά

Ὁ καιρὸς περνοῦσε, οἱ δυὸ μῆνες πού εἶχε ἀναφέρει ὁ Κώστας κυλήσανε χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ καταλάβει Ὁλημερὶς δουλειὰ καὶ τὸ βράδυ φαί' ζεστό, στρωμένο τραπέζι. Ἀρχισαν νὰ ξεχνοῦν κι' οἱ τρεῖς πὼς ὁ γυιὸς ἦταν περαστικός καὶ πὼς θ' ἄφευγε. Χωρὶς νὰ τ' ὄχουν ξαναμιλήσει αὐτὸ τὸ ζήτημα θαρρεῖς πὼς σιωπηρὰ εἶχανε κλείσει συμφωνία καινούργια, νὰ μὴ χωρίσουνε.

— Τώρα πού'χεις τὸ γυιό σου τὶ ἀνάγκη ἔχεις, λέγανε οἱ χωριανοὶ στὸ Βαρνιά.

Εἶναι τόσα καλὰ κορίτσια νὰ διαλέξει ὁ Κώστας, ἀναφέρανε στὶς κουβέντες τους, οἱ φιληνάδες τῆς Βαρνιά.

Ὁ Κώστας τώρα πὸν τέλειωσε ἡ δουλειά, ἔβγαινε σὲ μακρυνοὺς περίπατους καὶ γύριζε μόνο τὸ βράδυ σπῆτι. Ἡ μόνη του ἀπόλαυση ἦταν τὸ ὕπαιθρο. Ἐμενε ὥρες καθιστὸς στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ κι' ἄλλες ὥρες πολλὲς περπάταε.

Γύρευε τὴ μοναξιά χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει.

Μιὰ βραδυά, πὸν τὸν ἀπάντησε μιὰ θειά του, ὀλομόναχο τὸ ἀπόβραδο καθισμένο κάτω ἀπὸ κάτι πεῦκα, διάδωσε στὸ χωριὸ πὼς ὁ Κώστας κάποια ἀγάπη θ' ἄφησε στὴν πολιτεία. Ἐφτασε σ' αὐτία του καὶ γέλασε. Καμμιὰ ἀγάπη δὲν ἄφησε.

Αὐτὸ στάθηκε ἀφορμὴ ὅμως νὰ συστηματοποιήσει ἀσυνείδητα ὁ Κώστας τὸ τὶ αἰστανότανε τελευταῖα τὶς μελαγχολίες του, τὶς ἀκεφιές του.

Ἡ Πολιτεία πήγαινε κι' ἐρχότανε στὸ νοῦ του. Πρόσωπο κανένα δὲν τὸν τραβοῦσε, κι' ὅμως λαχταροῦσε ν' ἀναθιμαῖται τὴ ζωὴ του ἐκεῖ. Δὲν τὴν ἔβλεπε πιά μὲ ἀηδία, ἔβλεπε καὶ τὰ καλά της.

Σὰν πέρασε ἄλλος ἓνας μῆνας ἡ ἐπιθυμιὰ τῆς πολιτείας κυρίεψε τὸν Κώστα. Δὲν ἤξερε ἀκόμα ἂν θ' ἄφευγε καὶ πότε, μὰ καταλάβαινε πὼς δὲν ἔκανε πιά στὸ χωριό.

Μὲ τρόπο στὸ τραπέζι ἔρριξε ἓνα λόγο γιὰ φευγιά. Κανεὶς δὲν εἶπε μήτε ναί, μήτε ὄχι. Τὸ περίμεναν, μὰ δὲν τ' ὄθελαν.

Μετὰ μιὰ βδομάδα ὁ Κώστας ἀποχαιρετοῦσε τοὺς δικούς του. Μπῆκε στὸ βαπόρι χαρούμενος, μιὰ λαχτάρα γιὰ τὴν πολιτεία ὑπερίσχυε σ' ὅλα τ' ἄλλα του συναισθήματα.